

О. А. Матвійчук

аспірант
Класичного приватного університету

ГРОМАДСЬКІ ДИСКУСІЇ – ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Зазначено основну тенденцією залучення суспільства до процесу формування і реалізації державної політики. Підкреслено завдання, що забезпечують плідну співпрацю державних органів влади та громадськості. У статті виокремлено розвиток інтернет-мережі, що досяг національного значення і відкриває нові перспективи вдосконалення відносин у суспільстві. Проаналізовано особливості оцінювання громадських дискусій щодо визначення обмежень впливу законодавства на задоволення запитів суспільства як на регіональному, так і на національному рівнях. Зазначено, що у результаті вироблення та поширення нових способів виробництва, споживання та взаємодії під впливом інформаційних технологій змінюється сама сутність функції суспільної участі громадянина. Запропоновано систему компонентів формування дієвості громадських дискусій. Надано висновок щодо громадських дискусій як дієвого інструмента формування інформаційного суспільства в Україні.

Ключові слова: інформаційні технології, громадські дискусії, державні органи влади, суспільство, інформація.

Постановка проблеми. Зростання ролі інформаційних технологій у житті людини вимагає від суспільства досягнення певного консенсусу, що виражається в громадських дискусіях. Потреби сьогодення зумовлюють громадські дискусії щодо визначення подальшого розвитку інформаційного суспільства як повноцінного складника інформаційного простору міжнародної спільноти, а також визначення на державному рівні основних пріоритетів інформаційної політики України на сучасному етапі державотворення з додержанням чинного законодавства, яке регулює інформаційні технології. Актуальність даного напрямку зумовлюється розширенням інформаційних мереж, що можуть впливати на базові інститути держави і суспільства, на суверенітет, безпеку, права людини й інтелектуальну власність.

Імплементация суспільного складника у формі громадських дискусій впливає на формування інформаційного суспільства та знижує кризові ситуації завдяки появі нових відносин у контексті додержання чинного законодавства, налагодження комунікацій у напрямі суспільно-економічних

та суспільно-політичних відносин, регулювання діяльності з поширення даних в інформаційному просторі, уніфікації заходів державних органів влади в межах чинного законодавства щодо соціальних, економічних і політичних ситуацій, які розглядаються під час громадських дискусій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування інформаційного суспільства досліджувалися в роботах таких вітчизняних учених: І.В. Арістової, В.Ю. Баскакова, В.Д. Гавловського, М.В. Гуцалюка, Р.А. Калюжного, І.А. Кисарець, В.А. Ліпкана, О.В. Логінова, Є.А. Макаренко, Ю.Є. Максименко, А.І. Марущака, П.Є. Матвієнко, О.В. Чуприни, В.С. Цимбалюка, М.Я. Швеця, Т.А. Шевцова, О.В. Шепети й інших. Хоча питання інформатизації суспільства привертають увагу багатьох науковців, реалізація основних напрямів забезпечення громадської дискусії щодо засад формування інформаційного суспільства в Україні мало досліджена, тому потребує подальшого розгляду.

Мета статті – визначити основні заходи забезпечення громадської дискусії щодо засад формування інформаційного суспільства в Україні.

Виклад основного матеріалу. Від ефективної роботи громадянського

суспільства та державних інституцій залежить якісна зміна відносин в інформаційному суспільстві, що забезпечується одним з ефективних інструментів суспільства – громадськими дискусіями. У зв'язку з подіями, що відбуваються зараз в Україні, зазначимо, що громада є вагомим елементом змін у державі, який може впливати на оновлення та переформатування влади, на чинне законодавство, що регулює використання та розвиток інформаційних технологій у суспільстві. Інформатизація відносин створює можливості розвитку повноцінних, а не декларативних громадських інституцій. Сьогодні основною тенденцією є ширше залучення суспільства до процесу формування і реалізації державної політики, одним з наявних інструментів є громадські дискусії, що здійснюються за допомогою інформаційних технологій.

Щоб досягти позитивних результатів від розвитку та використання інформаційних технологій у суспільстві мають бути налагоджені зв'язки між місцевим самоврядуванням, державними органами влади та громадськістю, у межах чинного законодавства.

Тому для забезпечення плідної співпраці державних органів влади та громадськості необхідно виконати такі завдання: 1) надання органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування правової допомоги громаді, щоб забезпечити активну громадську діяльність; 2) запровадження моніторингу з боку громадських представників оцінки витрат бюджетних коштів на імплементацію місцевих програм та проєктів; 3) надання звітності про діяльність державних органів влади громадським об'єднанням; 4) з боку держави треба налагодити зв'язки міжсекторальної співпраці, посилити юридичну відповідальність за невиконання статутних зобов'язань громадської організації (об'єднання), у такий спосіб можна протидіяти шахрайству та зловживанню з боку громадських об'єднань; 5) стимулювання з боку державних органів влади використання інформаційних технологій громадських діячів, організацій; 6) як на національному, так і на регіональному рівнях потрібне застосування державно-приватного партнерства під час розробленн дискусійних тематик; 7) на-

дання допомоги щодо організації громадської дискусії – забезпечення технічним обладнанням, методичними матеріалами й організаційними ресурсами [1, с 7, 9].

Найбільшими перевагами інформаційного суспільства є широкий доступ до мережі Інтернет, що допомагає знайти довідкові матеріали для всіх категорій користувачів. За допомогою відкритих технологій Інтернету можна використовувати їх у громадських дискусіях як інструмент забезпечення. Тим самим створюється баланс у розподілі інформаційних баз щодо результатів дискусійних обговорень із боку суспільства, що впливає на швидкість отримання аналізу інформації для її подальшого використання в трансформаційних процесах інформаційного суспільства, але такі дії мають бути затвердженими та врегульованими на рівні чинного законодавства.

Інтернет-системи надають широкий спектр інструментів для зберігання інформації різного типу та формують дану інформацію в комплексну віртуальну базу даних, яку можна використовувати в налагодженні та вирішенні питань між суспільством, державою та приватним сектором. Розвиток інтернет-мережі досяг національного значення, що відкриває нові перспективи вдосконалення відносин у суспільстві. Дані процеси впливають на технічну оснащеність громадських об'єднань, тобто сприяють доступу їх до світових інформаційних ресурсів, новим видам використання методів і форм навчання, що орієнтовані на пізнавальну діяльність для забезпечення актуальних запитів під час проведення громадських дискусій [2, с. 25].

Актуальності набуває використання закордонної практики щодо оцінювання нормативно-правових відносин в інформаційному суспільстві, що регламентує діяльність як центральних, так і місцевих органів влади із громадськістю, визначає основні елементи впливу інформаційних технологій. Завдяки зазначеному можна виділити підґрунтя для оцінки ефективності нормативно-правового поля щодо забезпечення громадських дискусій у напрямі розвитку інформаційного суспільства. Для ефективності проведення громадських дискусій варто оцінювати основні компетенції та системні недоліки.

Особливістю оцінювання громадських дискусій є визначення обмежень впливу законодавства на задоволення запитів суспільства на регіональному та національному рівнях, а також використання джерел інформації нормативно-правових актів на рівні органів місцевого адміністративного та самоврядування. У результаті стрімкого розвитку інформаційного суспільства та його ролі в суспільно-політичному житті держави має зростати і кількість досліджень, які здійснюються спільно з державними органами влади та громадськими об'єднаннями. Ефективність громадських об'єднань щодо забезпечення проведення дискусій у межах чинного законодавства має визначатися за поточною політикою державних органів влади на національному, регіональному та місцевому рівнях. Однак безсистемність, фрагментарність і застосування різних підходів до використання інформаційних технологій щодо забезпечення громадських дискусій унеможливує ефективну діяльність громадських об'єднань [3, с. 118].

Колаборація суспільства щодо його трансформації в напрямі інформатизації потребує нових підходів до контролю з боку держави та громадських об'єднань інформаційних процесів – створення, збирання, оброблення, зберігання, пошуку, передачі, поширення і використання даних, що є одними з основних елементів інформаційного суспільства. Базисними критеріями регулювання відносин в інформаційному суспільстві й активізації громадських дискусій є такі:

- 1) налагодження зв'язків у суспільних відносинах в напрямі інформатизації;
- 2) наявність у системі чинного законодавства масиву нормативно-правових актів, що відповідають за регулювання й управління інформаційними відносинами в суспільстві;
- 3) консенсус компонентів правового впливу – права на інформацію;
- 4) розроблення та впровадження нових нормативно-правових актів, що диференціюють відносини в інформаційному суспільстві на інститути і підгалузі та контролюють конкретні дії та права.

Вищезазначені базисні критерії регулювання відносин в інформаційному суспільстві є основним середовищем формування

тематик громадських дискусій, що впливають на подальше впровадження інформаційних технологій у суспільні процеси [4, с. 331].

Активність громадськості виражається не тільки в громадських дискусіях, а й в інших формах, важливий розвиток українського законодавства, що регламентує таку діяльність як одну із ключових у трансформаційних процесах суспільства в напрямі інформатизації. Ініціативи щодо реформування законодавства в контексті інформатизації суспільства мають спрямовуватися на реформування законодавства в напрямі захисту інтелектуальної власності онлайн, захисту приватності і персональних даних, з дотриманням стандартів свободи вираження поглядів як офлайн, так і онлайн, а також вдосконалення регулювання державними інституціями використання програмного забезпечення державними органами влади, приватним сектором і пересічними громадянами. Іншим актуальним напрямом є реагування суспільства та проведення громадських дискусій щодо появи інтернет-речей.

Саме розуміння інтернету речей виходить із розуміння позиції захисту персональних даних. У результаті появи інтернету речей розширилися межі інтернету мобільних технологій та соціальних медіа, отже, доступ до цих об'єктів і налаштування навколишнього середовища в еру інформатизації стало простішим та більш зручним. До інтернету речей належать смартфони, електронні годинники, розумні будильники, усі об'єкти, що використовуються через мережу Інтернет, обмінюються даними та синхронізують їх, а отже, потребують захисту інформації [5].

Інформаційний простір є основною компонентою громадських дискусій щодо становлення інформатизації в суспільних відносинах, однак елементами самого інформаційного простору є не тільки суспільні відносини, але й інформаційна інфраструктура держави, технології та загальні правила комунікаційної взаємодії, що можливо завдяки міжвідомчій координації заходів і використання ресурсів на рівні загальнодержавних системних проектів програм розвитку інформаційного суспільства. Якщо взяти до уваги, що сьогодні інформація збе-

рігається на електронних носіях, громадські дискусії повинні мати змогу надавати вільний доступ до інформації кожному громадянину даної дискусії, тим самим забезпечувати об'єктивність її проведення. Прикладом трансформаційного процесу в суспільстві є

поява єдиного адресного простору, що означає – кожний громадянин може отримати персональний, унікальний номер, і використовувати його на будь-якому інформаційному пристрої. Тому громадські дискусії щодо забезпечення зростання можливостей

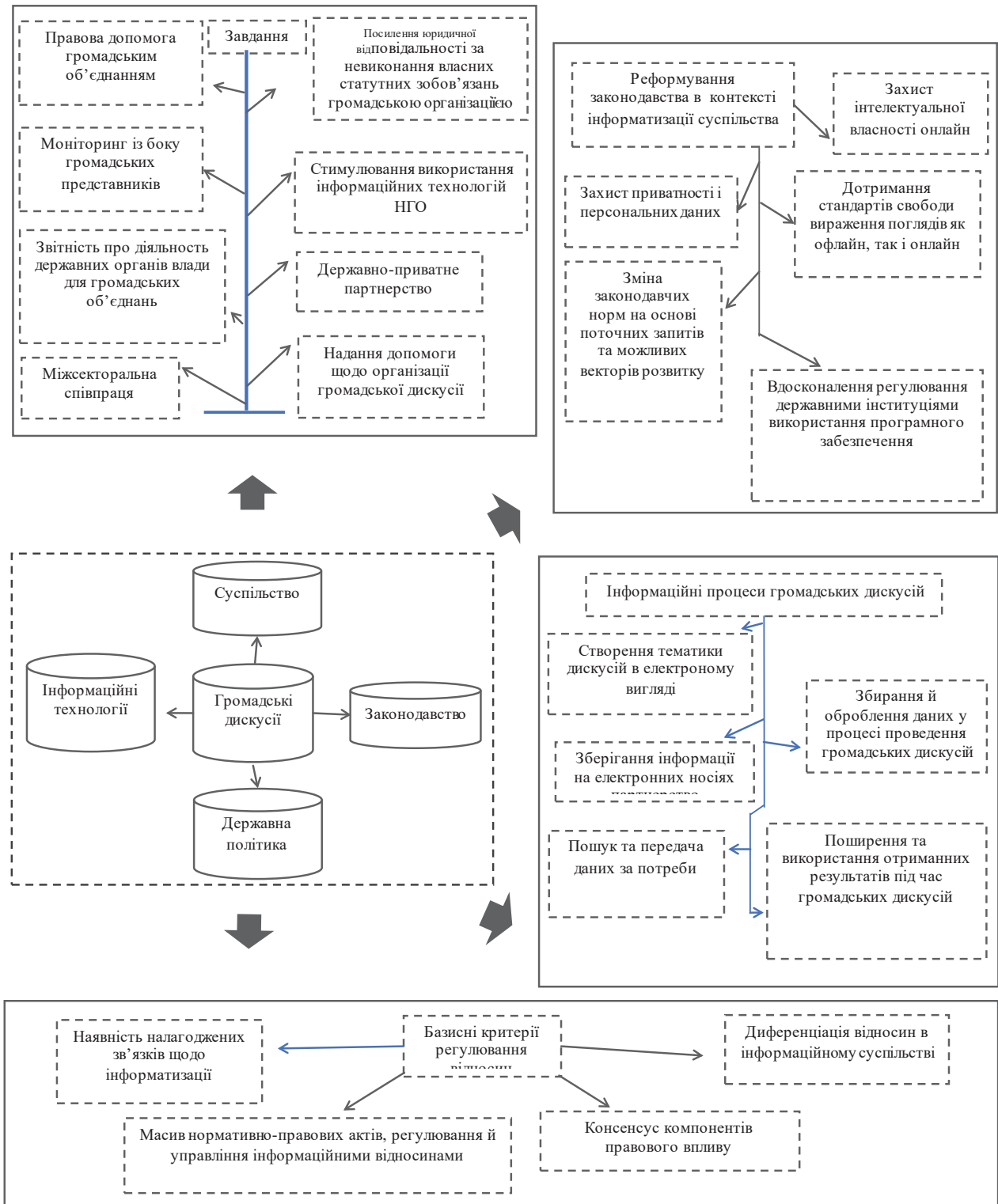

Рис. 1. Система компонентів формування дієвості громадських дискусій

є невід'ємним елементом інформаційного суспільства [6, с. 14].

Під впливом інформаційних технологій змінюється сама сутність функції суспільної ролі громадянина, відсутня чітка стратифікація членів інформаційного суспільства. Проведення громадських дискусій щодо вирішення питань стосовно інформатизації суспільства може ускладнюватися через відсутність в інформаційному суспільстві критеріїв розрізнення статусів і ролей державних органів у віртуальній реальності.

Підкреслимо, що діяльність кожного члена суспільства є компіляцією дій та висновків щодо трансформаційних процесів нової ери інформатизації, що спирається на визначення ролей і статусів у суспільстві, використання нових інформаційних інструментів. Розширення меж інформаційного простору надає всім суб'єктам громадських дискусій можливість визначити вектор тематики такої дискусії та результат, що може посприяти розвитку інформаційного суспільства, однак проведення громадських дискусій має бути релевантним запитам сьогодення, а саме стрімкому розвитку інформаційних технологій [7]. На основі вищезазначеного на рис. 1 зображено систему компонентів формування дієвості громадських дискусій.

Така система містить основні блоки компонентів, що визначають і реалізують актуальність тематики громадських дискусій.

Основними задачами державних органів влади щодо забезпечення громадських дискусій є робота в таких напрямках: правова допомога громадським об'єднанням; моніторинг із боку громадських об'єднань; звітність про діяльність державних органів влади; міжсекторальна співпраця – визначення основних суспільних запитів у різних секторах економіки щодо інформаційних технологій; посилення юридичної відповідальності за виконання статутних зобов'язань із боку громадських об'єднань, що ініціюють громадські дискусії; стимулювання використання інформаційних технологій громадськими об'єднаннями з боку держави; державно-приватне партнерство в напрямі збирання, аналізу та надання інформації.

Наступний блок компонентів визначає основні напрями реформування за-

конодавства в контексті інформатизації суспільства, а саме: захист приватності і персональних даних; захист інтелектуальної власності; дотримання стандартів свободи вираження поглядів як офлайн, так і онлайн; зміну законодавчих норм на основі поточних запитів і можливих векторів розвитку; вдосконалення регулювання державними інституціями використання програмного забезпечення.

Блок компонентів у контексті інформаційних процесів громадських дискусій містить такі: створення тематики дискусій в електронному вигляді; збирання й оброблення даних у процесі проведення громадських дискусій; зберігання інформації на електронних носіях; партнерство; пошук та передача даних за потреби; поширення та використання отриманих результатів під час проведення громадських дискусій. Останній блок компонентів визначає базисні критерії регулювання відносин, як-от: наявність налагоджених зв'язків щодо інформатизації; масив нормативно-правових актів, регулювання й управління інформаційними відносинами; консенсус компонентів правового впливу; диференціація відносин в інформаційному суспільстві. Імплементация всіх компонентів є запорукою актуальності громадської дискусії щодо становлення інформаційного суспільства – визначення основних запитів суспільства та їх задоволення.

Висновки і пропозиції. Застосування розглянутої системи компонентів формування дієвості громадських дискусій дозволяє отримати комплексне уявлення про систему законодавчих дій в інформаційній сфері щодо проведення громадських дискусій. Водночас нормативно-правове поле України є одним із ключових чинників визначення актуальності тематик громадських дискусій і їх проведення взагалі.

Подальше дослідження тематики громадських дискусій потребує розширення та вдосконалення з метою підвищення їхньої ефективності як інструмента розвитку суспільно-економічних та суспільно-політичних відносин, що надає можливість суспільству, приватному сектору та державі більш тісно співпрацювати для вирішення поточних питань і визначення перспектив.

Список використаної літератури:

1. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016–2020 рр. К.: Ваіте, 2016. 280 с. ISBN 978–966–2310–74–0.
2. Лазаренко Н.І., Коломієць А.М. Глобалізація та інформатизація як паралельні процеси в сучасному суспільстві. 2017. URL: http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2256/Informaciini_resursi_kruglii_stil_2017-21-26.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
3. Кіндрат П.В. Концепція оцінювання ефективності законодавства в інформаційній сфері. 2017. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/7/25.pdf>.
4. Коваль О.М. Деякі проблеми правового забезпечення інформаційної безпеки: сучасні реалії та перспективи розвитку. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 330–332.
5. Сопілко І.М. Становлення інформаційного суспільства та інформаційні загрози в мережі інтернет. Повітряне і космічне право. 2017. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/12068/16188>.
6. Запровадження комунікацій у суспільстві / за заг. ред. Н.К. Дніпренко, В.В. Різуна. К.: ТОВ «Вістка», 2009. 56 с.
7. Жданенко С.Б. Соціальні комунікації в умовах інформаційного суспільства. 2016. URL: [file:///home/acer/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/63915-131806-1-PB%20\(1\).pdf](file:///home/acer/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/63915-131806-1-PB%20(1).pdf).

Матвийчук А. А. Общественные дискуссии – инструмент формирования информационного общества в Украине

Указаны основные тенденции привлечения общества к процессу формирования и реализации государственной политики. Подчеркнуты задачи, обеспечивающие плодотворное сотрудничество государственных органов власти и общественности. В статье отмечено развитие интернет-сети, достигшей национального значения и открывающей перспективы совершенствования отношений в обществе. Проанализированы особенности оценки общественных дискуссий относительно определения ограничений влияния законодательства на удовлетворение запросов общества как на региональном, так и на национальном уровнях. Отмечено, что в результате выработки и распространения новых способов производства, потребления и взаимодействия под влиянием информационных технологий меняется сама сущность функции общественного участия гражданина. Предложена система компонентов формирования действенности общественных дискуссий. Дано заключение об общественных дискуссиях как эффективном инструменте формирования информационного общества в Украине.

Ключевые слова: *информационные технологии, общественные дискуссии, государственные органы, общество, информация.*

Matviichuk O. Public discussions – instrument forming information society in Ukraine

The main tendency of involvement of society in the process of formation and implementation of state policy is noted. The tasks, which ensure fruitful cooperation between state authorities and the public, are emphasized. In the article the development of the Internet network, which has reached national importance and opens up new prospects for improvement of relations in society, is singled out. The peculiarities of the evaluation of public discussions concerning the definition of the limitations of the legislation's influence on the satisfaction of the demands of society at the regional and national levels are analyzed. It is noted that as the result of developing and spreading new ways of producing consumption and interaction under the influence of information technologies, the very essence of the function of public participation of a citizen is changing. The system of components of the formation of the effectiveness of public discussions is formed. The conclusion is made regarding public discussions as an effective tool for the formation of the information society in Ukraine.

Key words: *information technologies, public discussions, state authorities, society, information.*